

**ГЕНЕРАЛЕН ДИРЕКТОРАТ ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА И ПРАВНИ РАБОТИ
ДИРЕКТОРАТ ЗА МОНИТОРИНГ**

Стразбур, 1-ви април 2011 г.

ГРЕКО (2011) 9Ф

ЧЕТВРТИ КРУГ НА ЕВАЛУАЦИЈА

**Прашалник за превенција на корупцијата на пратениците, судиите
и обвинителите**

Усвоен од ГРЕКО
на 50-тата Пленарна сесија
(Стразбур, 28 март – 1-ви април 2011 г)

В О В Е Д

При изборот на темата за превенција на корупцијата на пратениците, судиите и јавните обвинители за Четвртиот круг на евалуација, ГРЕКО ја нагласува мултидисциплинарната природа на неговите овластувања. Истовремено, оваа тема е, исто така, јасно поврзана со претходните активности на ГРЕКО, особено во рамки на Вториот круг на евалуација, кој се однесуваше на јавната администрација како дел од извршната власт. Превенцијата на корупцијата на пратениците претставува природна последица на деталното испитување на политичкото финансирање реализирано од страна на ГРЕКО за време на Третиот круг на евалуација; превенцијата на корупцијата на судиите (вклучувајќи ги и судиите поротници) и на јавните обвинители, претставува продлабочување на еден особено важен елемент на Првиот круг на евалуација - независноста на судството.

Прашалникот е поделен на два дела, дел А кој се однесува на членовите на националните парламенти и дел Б кој се однесува на судиите и јавните обвинители, онака како се утврдени во националните закони и прописи. Двата дела следат слична структура, со соодветни прашања содржани во одредени специфични оддели.

Првиот оддел "*Општи информации*", кој е заеднички за двете страни, има за цел да генерира основни информации со цел за сеопфатно разбирање на системот во секоја земја. Одделите кои следат, од кои повеќето се заеднички за двата дела, содржат речиси идентични прашања, со цел да се соберат детални и насочени информации. Некои прашања се специфични за делот Б, бидејќи тие произлегуваат од посебниот статус и функции на судиите и обвинителите.

Поголемиот дел од насловите и прашањата во прашалникот се само објаснувања. Кога е потребно, тие се содржани во фусноти на дното на страницата. Имајќи ги во предвид лекциите научени од Вториот круг на евалуација на ГРЕКО, а заради покривање на широк спектар на ситуации кои можат да постојат во Државите-членки, формалните дефиниции на клучните концепти како што се "*конфликт на интереси*" и "*подароци*" не беа утврдени за целите на прашалникот. Сепак, се повикуваат испитаниците да се концентрираат на ситуации каде што финансиските интереси или други приватни интереси на некој пратеник, судија или обвинител изгледа дека се разминуваат со неговата службена должност или се такви што влијаат врз неа. На сличен начин, повторно имајќи го во предвид пристапот усвоен во текот на Вториот круг на евалуација, терминот "*подароци*" треба да биде сфатен во поширока смисла, така што би се однесувал на сè што

има парична вредност, вклучувајќи и парични средства, материјални добра, угостување, бесплатни патувања итн.

Прашалникот е прилично детален и бара прецизни одговори, чија цел е да се генерираат веродостојни информации за подготовка на посетите за евалуација. Така, отсуството во одредена земја, на некој од споменатите елементи во прашалникот (на пример, специфичен орган надлежен за проверка на изјавите за интереси) не треба автоматски да доведе до препорака за да се пополни таа "празнина". Ваквата ситуација треба да биде евалуирана во светлина на структурата на системот во целина и на проблемите и посебните потреби на земјата која се оценува.

А Превенција на корупцијата на пратениците

1 Општи информации

Карактеристики на парламентарниот систем

1. Опишете го накратко постојниот парламентарен систем во вашата земја, наведувајќи особено:

а) број на домови, кои го сочинуваат вашиот национален парламент (еднодомен-или дводомен)¹;

б) број на пратеници;

в) дали пратениците се именувани или избрани со директно или индиректно гласање;

г) систем на гласање (на пример, пропорционален или мнозински) или со именување;

д) дали, со оглед на начинот на избор или други фактори, се очекува дека членовите на парламентот го претставуваат општиот јавен интерес и / или посебните интереси (оние, на пример, од нивното подрачје или изборната единица или политичката партија);

ѓ) причини и услови за одземање на мандатот на пратениците.

¹Ако е дводомен, дадете детален одговор за секој дом.

Транспарентност на законодавниот процес

1.2 Опишете ги мерките што треба да обезбедат транспарентност на законодавниот процес. Доставите англиски или француски текст на соодветните прописи и / или опишете ја соодветната постапка. Наведете особено:

- а) како и во која фаза на законодавниот процес, нацртите / предлозите на законот се објавуваат;
- б) дали, кога и како се организира јавна расправа за нацртите / предлозите на законот;
- в) ниво на транспарентност на составот и работата на парламентарните комисии;
- г) ниво на транспарентност на парламентарните дебати²;
- д) дали, како и кога гласањето на пратениците стануваат достапни за јавноста.

Плати и економски бенефиции

1.3 Наведете го точниот износ на просечната годишна плата во вашата земја.

1.4 Доставете информации за висината на надоместокот што го добиваат пратениците за нивната работа и дали тие треба да работат со полно или скратено работно време.

1.5 Кои дополнителни бенефиции (како што е посебен даночен режим, надоместок за стан и др.) им се плаќаат на пратениците од страна на државата? Наведете а) економската вредност на тие бенефиции, б) дали информациите за тоа се достапни на јавноста, в) дали тие можат да продолжат да ги добиваат овие бенефиции по завршувањето на нивниот мандат и г) како се остварува контрола на легитимното уживање на овие бенефиции.

1.6 Наведете дали буџетот за трошоците за функционирање на членот на парламентот доаѓа само од јавни фондови или може да биде дополнет од надворешни извори, вклучувајќи донации во готово или во натура. Ако ова е случај, дали пратеникот е должен да го пријави видот и вредноста на дополнителните извори (ако е така, до кое тело треба да се испрати извештајот и дали тој е јавен)?

².На пример, дали расправите се отворени за јавноста или некои се одржуваат зад затворени врати, дали расправите обично се емитуваат на телевизија или радио и дали записниците од дебатите се достапни на јавноста?

2. Етички принципи и деонтолошки правила

2.1 Доставете, англиска или француска интегрална верзија , на етичките принципи или начелните вредности на кои се заснова работењето на Собранието, онака како што се утврдени во Уставот или во други закони.

2.2 Доколку сте во можност, обезбедете на англиски или француски јазик интегрална верзија на постојните деонтолошки правила што се применуваат на пратениците. Наведете:

- а) од кога правилата се применуваат;
- б) кое тело ги има изготвено, кое тело ги има усвоено и дали пратениците учествувале во нивното изготвување?
- в) мерки што се применуваат за да се обезбеди почитување на овие правила.

3. Судир на интереси

3.1 Опишете ги постојните општи правила и постапки за превенција и решавање-пред тие да настапат– на судир на интереси на пратениците. Наведете дали таквите правила и постапки се применуваат и на судир на интереси што може да произлезе од приватни интереси или активности извршени од страна на други лица со кои пратеникот е во контакт(на пример, роднини, соработници). Доставете ги соодветните одредби во оваа материја, на англиски или француски јазик, а особено во врска со:

- а) дефиниција и / или видови на судир на интереси, ако таква дефиниција/типологија постои;
- б) механизми за превенција на судирот на интереси;
- в) постојни постапки за решавање на судири на интереси, пред тие да се случат.

4.Забрана или ограничување на одредени активности

4.1 Доставете ги, на француски или англиски јазик, текстовите на соодветните правила и, доколку е можно, опишете ги постојните мерки со кои се забранува или ограничува можноста пратениците:

а) да дејствуваат во некој посебен случај или област во кој тие имаат личен интерес;

б) да примаат подароци⁽³⁾ (вклучувајќи и наведувајќи ја и дефиницијата на подароци, горната граница по поединечен предмет / поединечен донатор/ годишно и постапките за располагање или враќање на неприфатливиот подарок);

в) да се на позиции/ функции или да вршат дополнителни активности⁽⁴⁾ надвор од парламентарните активности (вклучувајќи некомпатибилни позиции или функции), платени или неплатени, во јавниот или приватниот сектор;

г) да ги задржат финансиските интереси⁽⁵⁾;

д) да склучат договор со државни органи, директно или преку учество во бизнис интерес;

ѓ) да се вработат на одредени позиции/ функции или да вршат одредени активности, платени или неплатени, по завршување на мандатот ⁽⁶⁾;

е) да имаат релации со трети лица кои може да се обидат да повлијаат на нивните одлуки ⁽⁷⁾.

4.2 Опишете ги постојните специфични правила кои се однесуваат на употреба (злоупотреба) на доверливи податоци од страна на пратеник. Доставете го текстот на соодветните одредби, на англиски или француски јазик.

4.3 Опишете ги постојните специфични правила кои се однесуваат на употреба (злоупотреба) на јавните средства од страна на пратениците. Доставете го текстот на соодветните одредби, на англиски или француски јазик.

3 Немојте да вклучувате правила за примање на подароци или корист во натура кои се прифатени како форма на поддршка, во рамки на некоја изборна кампања.

4 Ова вклучува и консултативни активности и застапување на интереси на трети лица, на пример, пред судови или други државни органи.

5 Како што се акции во компанија, обврзници, хартии од вредност или други финансиски инструменти.

6. Ова вклучува секаков договор или спогодба за враќање на пратеникот на позицијата што тој ја имал во приватниот сектор пред неговиот мандат или на друга позиција кај ист работодавач.

7. Ова вклучува правила за непристрасност или кои се однесуваат на дискусии надвор од формалните постапки со трети лица, како што се лобисти, синдикати и невладини организации.

5 Изјави за имот, приходи, обврски и интереси

5.1 Доставете ги на француски или англиски јазик текстовите на соодветните прописи и, доколку е можно, опишете ги постојните мерки со кои се бара од пратениците да ги пријават:

- а) нивниот имот и финансиски средства со кои располагаат (в);
- б) нивните извори на приходи (плата, инвестициски приходи, итн.);
- в) нивните обврски (кредити, долгови, итн.);
- г) примени подароци;
- д) ангажирања на работното место и вршење на функции или на дополнителни активности (на пример, консултантски услуги) во приватниот или јавниот сектор, платени или неплатени, надвор од нивните парламентарни активности;
- ѓ) комерцијални договори со државните органи;
- е) понуди за платени или неплатени активности (вклучувајќи понуди за работни места и консултативни активности) и договори за такви идни активности;
- ж) секој друг интерес или однос кој создава или може да создаде судир на интерес.

5.2 Наведете за секоја точка од претходното прашање:

- а) дали мерките за изјави се применуваат и на членовите на семејството и / или блиски лица на пратениците и кој се смета за член на семејството / блиско лице за таа цел;
- б) во кој случај такви изјави се бараат и за кој период;
- в) дали, покрај евентуалните општи изјави (редовни), изјавите можат или треба да се дадат ад-хок, кога интересите на некој пратеник се поврзани со

некое прашање кое е предмет на разгледување од страна на Собранието или на некоја од неговите комисији;

8. Како што се акции, недвижен имот и друг имот, финансиски компании, акции во компанијата, обврзници, хартии од вредност или други финансиски инструменти.

г) кому / до кој орган изјавата треба да биде доставена;

д) дали постои регистар на изјави—кој се однесува на општи или ад-хок изјави-и, ако е така, кои информации во него се внесуваат;

ѓ) дали и како изјавите се достапни на јавноста;

5.3 Ако не постојат посебни пишани правила во врска со изјавите наведени во прашањето 5.1, опишете ги евентуалните непишани правила (конвенционални правила, практики во сила итн.) и наведете како тие се применуваат.

6. Извршување на правилата за конфликт на интереси и за изјавите за имот, приходи, обврски и интереси

6.1 Опишете ги постојните санкции и постапки во случај на повреда од страна на пратениците, на правилата за забрана или ограничување на одредени активности, како што се опишани во делот 4.

6.2 За секоја постапка на извршување која вклучува кривично гонење, наведете дали против пратениците се водат посебни кривични постапки или уживаат имунитет, различни од оние што се применуваат за другите граѓани, и ако е така, наведете ги разликите.

6.3 За секоја постапка, освен кривична, доставете ги следниве информации:

а) кои лица или органи се надлежни за примена на овие постапки;

б) составот на органот /органите во прашање, доколку ги има;

в) на кој орган тие му се одговорни;

г) ресурси со кои располага;

д) постапка што се спроведува;

ѓ) начин на кој се спроведуваат истраги и како тие се поведуваат (на пример, врз основа на пријава поднесена од граѓани, колеги, други лица, информатори);

е) како се носат одлуки (едногласно или со мнозинство?).

6.4 Опишете ги постојните санкции и постапки за повреда од страна на пратениците, на правилата кои се однесуваат на обврската за давање изјава за имот, приходи, обврски и интереси, како што е опишано во делот 5.

6.5 Опишете ги постојните механизми за проверка, контрола, или утврдување, на било кој начин, дека информациите содржани во изјавите наведени во прашањето 6.4 се целосни и точни. Кои се постојни санкции и постапки, ако доставените информации се нецелосни или неточни? Кои санкции и постапки постојат, во случај кога дадените информации укажуваат на можна повреда на некој закон или пропис?

6.6 Наведете ги сите измени на казнените одредби за поткуп на пратеници (на пример, одредби со кои е утврдено кривично дело поткуп на пратениците, противзаконито влијание и повреда на одредбите со кои се регулира финансирањето на политичките партии) кои е можно да биле направени по усвојувањето на последниот извештај на ГРЕКО во рамки на Третиот круг на евалуација.

6.7 Обезбедете информации за имплементација во пракса, во последните три години, на правилата за конфликт на интереси и на изјавите за имот, приходи, обврски и интереси (број на поведени постапки, број на спроведени истраги, резултати, итн) .

7. Сензибилизација

7.1 Како пратениците се информирани за правилата наведени во одделите 3-6 и за однесувањето што тие би требало да го усвојат ?

7.2 Наведете дали и како пратениците можат да добијат совети за горенаведените правила и однесување што треба да го усвојат. Кој орган е надлежен за давање на овој вид совети?

7.3 Наведете кои информации за горенаведените правила и очекувано однесување од пратениците (вклучително и за почитување / непочитување на овие правила) се достапни на јавноста, и како.

Б.Превенција на корупцијата на судиите и обвинителите

8. Општи информации

8.1 Опишете го постојниот судски систем во вашата земја, наведувајќи ги различните видови на судови (посебно кривични, граѓански, управни, трговски, работни, за работи на социјално осигурување, воени, уставни, со исклучок на арбитражните судови) и наведете ги инстанците на надлежност.

8.2 Наведете дали јавното обвинителство е дел од судската власт, извршната власт или од двете власти заедно.

8.3 Опишете ги различните категории на судии, наведувајќи:

- дали тие се именуваат или избираат;
- дали тие претставуваат единствено тело на професионални судии или некои судски одлуки се донесуваат од страна на посебни категории на судии.

8.4 Во кој документ е содржан принципот на независност на судската власт? Доставите ги соодветните одредби на англиски или француски јазик.

8.5 Наведете дали јавното обвинителство е самостојна институција. Ако е така, објаснете што конкретно се подразбира под поимот самостојна и како таа самостојност е загарантирана.

8.6 Наведете кои лица или институции можат, доколку е потребно, на (i) судиите или (ii) јавните обвинители, да им издадат наредби во поединечни случаи (на пример за преземање гонење или затворање на некој случај). Доставете ги соодветните одредби, на англиски или француски јазик.

8.7 Опишете ја внатрешната организација на обвинителството. Дали повисокиот обвинител има овластување да ги потврди или поништи одлуките донесени во некој конкретен случај од страна на обвинителите кои му се подредени? Кои мерки подредениот обвинител може да ги преземе во случај на несогласување?

9 Влез во професијата и напредување во кариерата

9.1 Наведете дали (i) судиите и (ii) обвинителите се избираат / именуваат на определено или неопределено време. Ако тие се избираат / именуваат за определен период, наведете го времетраењето на нивниот мандат и дали тој е обновлив или не, опишете ги постапките и критериумите што се применуваат и наведете кој орган е надлежен за обновување на мандатот.

9.2 Наведете кој орган(и) е(се) одговорни за:

- а) именување (i) судии и (ii) обвинители;
- б) унапредување на (i) судии и (ii) обвинители;
- в) мобилност (трансфер, ротација, итн) на (i) судии и (ii) обвинители.;
- г) разрешување на (i) судии и (ii) обвинители.

Доставете текст на правилата / постапките што се однесуваат на ова прашање, на англиски или француски јазик. Опишете го составот на органот/ите наведен (и) во точките а) до г), нивната (е) постапка (и) и критериуми за одлучување и дали постојат можности за поднесување жалба против овие одлуки.

9.3 Опишете ја постапката (е) и критериумите за верификација на интегритетот / бараните квалификации на кандидатите за функцијата (i) судија, и (ii) обвинител.

9.4 Опишете ја постапката (е) и критериумите за верификација на интегритетот на лицата во рамки на орган/ите споменати во прашањето 9.2 а) до г) , како и сите други механизми за спречување на корупцијата на овие лица.

10.Управување со предметите и судската постапка

10.1 Опишете накратко како и според кои критериуми предметите се делат на (i) судиите и (ii) обвинителите во кривичните, граѓанските и управните судови од прв степен. Ако во однос на апелационите, врховните или уставните судови, важат поинакви правила, наведете го тоа.

10.2 Дали е можно (i) судијата или (ii) обвинителот да се повлече од одреден случај. Ако тоа е така, кој орган ја донесува одлуката и од кои причини?

10.3 Кои гаранции постојат за да се обезбеди дека (i) судиите и (ii) обвинителите постапуваат по предметите без неоправдано одлагање?

10.4 Наведете дали судските постапки се јавни и, ако е така, под кои услови тие можат да се водат зад затворени врати. Доставете текст на соодветните одредби на англиски или француски јазик.

11 Услови за работа

1.1 Ве молиме наведете ја годишната бруто плата (i) на професионален судија во почетокот на неговата кариера и (ii) на судија на суд од повисок степен. Наведете, дали платата варира во зависност од конкретната позиција , стажот и

периодичното оценување.

1.2 Наведете ја годишната бруто плата (i) на обвинител на почетокот на кариерата и (ii) на Генералниот обвинител. Наведете дали платата варира во зависност од конкретната позиција, стажот и периодичното оценување.

1.3 Кои дополнителни бенефиции (на пример посебен даночен режим или станбени надоместоци) им се доделени на (i) судиите и (ii) обвинителите од страна на државата? Наведете ја а) економската вредност на тие бенефиции, б) дали информации за тоа се доставуваат до јавноста, в) дали тие можат да продолжат да ги уживаат овие бенефиции по завршувањето на нивниот мандат и г) како се остварува контрола на легитимното уживање на овие бенефиции.

12 Етички принципи и деонтолошки правила

12.1 Доставете, на англиски или француски јазик, интегрална верзија на етичките принципи или на начелните вредности на кои се заснова работењето на судството, онака како се утврдени во Уставот или други закони.

12.2 Доставете, на англиски или француски јазик, интегрална верзија на постојните деонтолошки правила што се применуваат на (i) судите и (ii) обвинителите. Прецизирајте:

- а) колку долго овие одредби се применуваат;
- б) кој орган ги има изготвено, кој орган ги има усвоено и дали (i) судиите и (ii) обвинителите учествувале во нивното изготвување;
- в) мерки со кои се обезбедува почитување на овие одредби.

13 Конфликт на интереси

13.1 Опишете ги постојните општи правила и постапки за спречување и решавање, пред да се случи, конфликтот на интереси (i) на судии и (ii) обвинители. Наведете дали таквите правила и постапки се применуваат и на конфликт на интереси што може да произлезе од приватни интереси или од активности преземени од страна на други лица тесно поврзани со судија / обвинител (на пример, роднини, соработници). Доставете ги соодветните одредби во оваа материја, на англиски или француски јазик, а особено прецизирајте:

- а) дефиниција и / или видови на конфликти на интереси, ако таква дефиниција / типологија постои;
- б) механизми за спречување на конфликтот на интереси;

в) постоечките процедури за решавање на конфликт на интереси, пред тој да се случи.

14 Забрана или ограничување на одредени активности

14.1 Доставете ги, на француски или англиски јазик, соодветните правила и, доколку е можно, опишете ги постојните мерки со кои се забранува или ограничува можноста (i) судиите и (ii) обвинителите да:

а) дејствуваат во случај во кој тие имаат личен интерес;

б) прифатат подароци (со наведување на дефиницијата на подароци, ако постои, граници на вредноста по поединечен предмет / по поединечен донатор / годишно и постапки за располагање или враќање на неприфатливите подароци);

в) прифатат работни места / функции или да вршат одредени активности ⁽⁹⁾, надвор од судот, платени или неплатени, во јавниот или приватниот сектор;

г) да задржат финансиски средства **10**;

д) да прифатат одредени работни места / функции или да се вклучат во одредени активности, платени или неплатени, во текот на вршењето на функцијата судија/ обвинител.

14.2 Опишете ги, ако ги има, посебните правила за комуникација надвор од формалните постапки (i) на судија, и (ii) обвинител со трети лица, кои им се обратиле за предмет кој се води пред нив.

14.3 Опишете ги, ако ги има, посебните правила во однос на употребата (злоупотребата) на доверливи податоци од страна на (i) судија или (ii) обвинител. Доставете го текстот на соодветните правила, на англиски или француски јазик.

15. Изјави за имот, приходи, обврски и интереси

15.1 Доставете ги, на француски или англиски јазик, соодветните правила и, доколку е можно, опишете ги мерките со кои се бара од (i) судиите и (ii) обвинителите да дадат изјави за:

а) нивниот имот и финансиски средства со кои располагаат **11**;

б) нивните извори на приходи (плата, инвестициски приходи итн.);

в) нивните обврски (кредити и договорени долгови, итн.)

г) прифатени подароци;

д) ангажирање на работното место и вршење на функциите или дополнителни активности (на пример, консултантски услуги) во приватниот или јавниот сектор, платени или неплатени;

9. Вклучува активности на консултации и застапување на интереси на трети лица.

10. Како што се акции во некоја компанија, обврзници, хартии од вредност или други финансиски инструменти.

11. Како што се акции, недвижен имот и друг имот, финансиски компании, акции во компанија, обврзници, хартии од вредност или други финансиски инструменти.

ѓ) понуди за платени или неплатени активности (вклучувајќи понуди за работно место и консултативни активности) и договори за такви идни активности;

е) секој друг интерес или однос кој предизвикува или може да предизвика конфликт на интереси.

15.2 Наведете, за секоја точка од претходното прашање:

а) дали мерките за изјавата се применуваат и на членовите на семејството и / или роднини на судии / обвинители и кој се смета за член на семејството / роднина за таа цел;

б) кога таквите изјави се бараат и за кој период;

в) дали, покрај евентуалните општи изјави (редовни), изјавите можат или треба да се дадат ад-хок кога интересите на некој судија се во врска со некој предмет кој нему му е доделен;

г) кому / на кој орган изјавата треба да се достави;

д) дали постои регистар на изјави – кој се однесува на општи или ад хок изјави - и, ако е така, кои информации во него се внесуваат;

ѓ) дали и како изјавите се достапни на јавноста.

15.3 Ако нема посебни пишани правила во врска со изјавите што се применуваат (i) на судиите и (ii) на обвинителите споменати во прашањето 15.1, опишете ги евентуалните напишани правила (конвенционални правила, практики кои се во сила, итн.) и наведете како тие се применуваат.

16 Извршување на правилата за конфликт на интереси и на изјавите за имот, приход, обврски и интереси

16.1 Опишете ги постојните санкции и постапки во случај на повреди од страна (i) на судии и (ii) обвинители на правилата кои се однесуваат на забрана или ограничување на одредени активности, како што се опишани во делот 14 .

16.2 За секоја постапка на извршување која вклучува кривично гонење, наведете дали (i) судиите и (ii) обвинителите се предмет на посебни кривични постапки или уживаат имунитет, поинакви од оние што се применуваат на другите граѓани и, ако е така, наведете ги разликите.

16.3 За секоја постапка, освен кривична, обезбедете ги следниве информации:

а) кои лица или органи се надлежни за спроведување на овие постапки против (i) судии и (ii) обвинители;

б) составот на органот / органите во прашање, доколку ги има;

в) на кој орган тие му се одговорни (и);

г) ресурси што им се на располагање;

д) постапката што се спроведува;

ѓ) начинот на кој се спроведуваат истрагите и како тие се поведуваат (на пример, врз основа на поднесени пријави од страна на граѓани, колеги, други лица, информатори);

е) како се доносуваат одлуките (едногласно или со мнозинство?).

16.4 Опишете ги постојните санкции и постапки во случај на повреди од страна на (i) судии и (ii) обвинители на правилата со кои се регулира обврската, да го пријават имотот, приходите, обврските и интересите, како што е опишано во делот 15.

16.5 Опишете ги постојните механизми за следење, контрола, или утврдување на било кој начин, дека информациите содржани во изјавите поднесени од страна на (i) судии и (ii) обвинители, наведени во прашањето 16,4, се целосни и точни. Какви санкции и постапки се предвидени ако доставените информации се нецелосни или неточни? Какви санкции и постапки се предвидени ако доставените информации укажуваат на можно прекршување на некој закон или пропис?

16.6 Наведете ги сите измени на казнените одредби за корупција (i) на

судии и (ii) обвинители (на пример, одредбите-кои го регулираат поткупот на судиите и / или на обвинителите или противзаконито посредување) кои можеле да бидат направени по усвојувањето на последниот извештај на ГРЕКО во рамки на Третиот круг на евалуација.

16.7 Обезбедете информации за имплементација во пракса , во текот на последните три години, на правилата за конфликт на интереси и на изјавите за имот, приход, обврски и интереси (i) на судии и (ii) обвинители (број на поведени постапки, бројот на спроведени истраги, резултати итн.)

17 Обука и едукација

17.1 Опишете ги модалитетите на обука наменети (i) за судии и (ii) обвинители во областа на етиката, соодветното однесување, спречувањето на корупцијата и конфликтот на интереси и други сродни прашања. Прецизирајте:

а) содржината на обуката (третирани теми);

б) нејзиното траење, време кога се спроведува (како дел од почетна обука и / или континуирана обука) и дали таа е редовна;

в) дали таа е задолжителна или факултативна.

17.2 Наведете дали и како (i) судиите и (ii) обвинителите можат да добијат совети за правилата наведени во деловите 13-15 и за однесувањето што тие треба да го усвојат. Кој е надлежниот орган кој треба да обезбеди таков вид совет?

17,3 Прецизирајте кои информации за горенаведените правила и за очекуваното однесување (i)на судии и (ii) обвинители се достапни на јавноста, и на кој начин.